

Les 2 - Een reis door het Apenland

Leerdoelen

- Aan het eind van deze les weet ik waarom Schasz (Paape) dieren gebruikt heeft voor zijn verhaal.
- Aan het eind van deze les weet ik wat de kenmerken zijn van een imaginair reisverhaal en kan ik deze toepassen op *Een reis door het Apenland*.

Opdracht 1: Terugblik

Wat weet je nog over *Een reis door het Apenland* en de achttiende eeuw? Vul de volgende gatentekst in.

In de achttiende eeuw komt de stroming op die we de _____ noemen. De centrale gedachte is dat de wereld _____ is. Zo werden _____, _____ en _____ gezien als de basis voor vrijheid, gelijkheid en geluk.

De literatuur in deze periode richt zich op _____ en _____. Ook de politieke situatie wordt in de literatuur besproken en op de hak genomen. De literatuur is _____ te noemen.

Aan het eind van de achttiende eeuw is de samenleving gepolariseerd: de _____ staan loodrecht tegenover de _____. Dit zien we ook terugkomen in _____ van _____ (pseudoniem van Gerrit Paape). In dit werk belandt de ik-figuur in Apenland waar hij ziet dat de apen _____ willen worden. De Nummer 1 pleit voor _____ (opvatting) en de Nummer 5 voor _____ (opvatting).

Opdracht 2: Een reis door het Apenland - het einde

We zijn gebleven bij de discussie die de apen voerden over hoe zij het beste mens konden worden. Lees [op pagina 45](#) hoe over het lot van de apen wordt beslist en beantwoord onderstaande vragen.

1. Wiens idee wordt er uiteindelijk tot uitvoering gebracht?
2. Wat wordt er verteld over de Nummer Een en zijn aanhang?
3. Wat wordt er verteld over de Vijfianen?
4. Hoe loopt het met de Apennatie af?

Gerrit Paape heeft via zijn pseudoniem van J.A. Schasz maatschappijkritiek willen leveren en misschien wel de bestuurders van Nederland iets mee willen geven.

1. Welke kritiek heeft J.A. Schasz met dit verhaal willen uiten op de bestuurders?
2. Welke les zouden de bestuurders uit (deze fragmenten uit) *Een reis door het Apenland* kunnen trekken?

Tip: bedenk nog even wat de politieke voorkeur van Gerrit Paape was.

Opdracht 3: Een dierenverhaal / imaginair reisverhaal

Gerrit Paape gebruikt apen om zijn verhaal te vertellen. De apen staan natuurlijk voor de mensen.

1. Welke karaktereigenschappen hebben de apen?
2. Probeer met de leerling naast je te bedenken waarom Paape apen gebruikt zou hebben voor dit verhaal.

Tip: denk ook aan wanneer je mensen bijvoorbeeld een aap noemt.

Daarnaast speelt dit verhaal zich grotendeels af in het verzonnen Apenland (ofwel de droom van de ik-figuur).

Lees de onderstaande informatie over het genre: **imaginair reisverhaal**

Vele imaginaire reisverhalen beperken zich tot de avonturen of schelmenstreken van de hoofdpersoon op zijn reizen. Maar gewoonlijk spreekt men pas van een imaginair reisverhaal in eigenlijke zin wanneer de reisavonturen mede aanleiding zijn voor nadere beschouwing van mens en samenleving. Reizen zijn bij uitstek een middel om je bewust te worden van de eigen beperkingen, of van de verschillen tussen de eigen samenleving en andere. De confrontatie met andere landen en volkeren leidt gemakkelijk tot reflectie, tot filosoferen over verschillen en overeenkomsten, over mogelijke en denkbare werelden. Geen wonder dat het genre in de achttiende eeuw uiterst populair wordt als drager van ideeën over de ware samenleving, de ware religie, taal, opvoeding of verhouding tussen de seksen. Daarbij neemt het soms de gedaante aan van een satire op de eigen samenleving, soms die van een utopie waarin een alternatief voor die samenleving wordt geschetst. In sommige gevallen komt de satire of het denken over het utopische alternatief zelfs zo centraal te staan dat er nauwelijks meer sprake is van een reis. Maar meestal is het imaginaire reisverhaal een combinatie van dit alles: reisverslag, avonturenroman, utopie, satire.

Bron: Gert-Jan Johannes en Inger Leemans, *Worm en donder. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1700-1800: de Republiek* (Amsterdam 2017), p. 587.

3. In hoeverre kun je, na alles wat je geleerd hebt, stellen dat *Een reis door het Apenland* voldoet aan de kenmerken van een imaginair reisverhaal? Ondersteun je antwoord door voorbeelden uit de eerdere opdrachten te noemen.

Tip: mocht je een snelle samenvatting van het verhaal nodig hebben, klik dan [hier](#).

Opdracht 4: Alles op een rijtje - een mindmap

Het is tijd om alles eens op een rijtje te zetten.

- Maak een mindmap met daarin in het midden *Een reis door het Apenland* - J.A. Schasz (1788).
- Maak daarbij 3 takken: maatschappij(kritiek) / dierenverhaal-imaginair reisverhaal / Verlichting.
- Vul samen de takken: welke subtakken moeten er komen?

Opdracht 5: Reflectie

Beantwoord de volgende vragen individueel:

- Wat heb je geleerd deze les? Noem drie dingen.
- Wat neem je mee naar de volgende les? Noem twee dingen.
- Stel, een klasgenoot heeft deze les gemist. Wat moet deze klasgenoot weten over de inhoud van deze les? Antwoord in één hele zin.